

NEZVYKLE OTEVŘENÝ ROZHOVOR
S PIANISTOU **LUKÁŠEM VONDRÁČKEM**
O MIMOŘÁDNÉM TALENTU, KTERÝ
MŮŽE ČLOVĚKU OTEVŘÍT SVĚT
STEJNĚ JAKO HO ZNIČIT

TÍHA ZÁZRAČNÉHO DÍTĚTE

Následující rozhovor proběhl mezi Terezií Fialovou a **LUKÁŠEM VONDRÁČKEM (30)**, dávnými přáteli, kolegy a konkurenty z dětských klavírních soutěží. Vondráček nahrál své první album v jedenácti letech, ještě jako teenager hrál s prvotřídními světovými orchestry. Pak tak trochu ztratil sám sebe. Naštěstí na rozdíl od jiných zázračných dětí neshořel. Letos v květnu, už jako třicetiletý, vyhrál jako první Čech bruselskou *Queen Elisabeth Competition*, nejprestižnější klavírní soutěž světa. U povídání s mladším kolegou seděl Jiří Bárta, asi nejznámější český violoncellista, který na přání redakce napsal krátký text o tom, s kým máme tu čest. Aby bylo jasno...

TEXT TEREZIE FIALOVÁ
FOTO NGUYEN PHUONG THAO

Jiří
BÁRTA

„**VZPOMÍNÁM SI**, jak mě před lety klavíristka Tereška Fialová přinutila poslechnout si Rachmaninovův klavírní koncert s Lukášem Vondráčkem. Doslova mně spadla brada. Jeho jméno jsem sice znal, ale to, co na mne z drobných reproduktorů počítače vytrysklo, bylo neuvěřitelné. Dokonalost provedení, technika úhozu, tónová barevnost, a především síla prožitku a přímo posedlost hudbou, každým jediným tónem, mě doslova omráčily. Jeden z největších

živých pianistů dneška, a jakkoliv to zneužívané slovo nemám rád, génius, napadlo mne tehdy. Jak to, že jsem to nevěděl, jak je to možné, že ho nemám možnost v Praze pravidelně slyšet?

Hudební trh je stejně tak nezpýtatelný jako akcie na finanční burze. Vzpomínám, jak mi před lety houslista Dmitrij Sitkoveckij dával rady do života: „To, jak hraješ, je jen část tvého jména, stejně tak důležité je, pro jakou firmu natáčíš, na jakých festivalech hraješ, s jakými dirigenty a orchestry. To vše dělá tvoje jméno, tvoji cenu.“ O čtrnáctiletém Lukáši Vondráčkovi prohlásil Vladimír Aškenazy, že je to největší talent, jaký za posledních třicet let slyšel, obratem

mu dopomohl k zastupování svou londýnskou agenturou, rok nato dirigoval Lukášův debut s Českou filharmonií. Následovala zahraniční turné a nejprestižnější pódia, svět objevoval nový talent z Česka.

Dalo by se předpokládat, že největší česká firma Supraphon po Lukáši sáhne, že se domácí festivaly v čele s Pražským jarem budou prát o Lukášova vystoupení se železnou pravidelností. Nestalo se. Supraphon, ačkoliv pravidelně spolupracuje s českými pianisty, patnáct let mlčel, dveře do České filharmonie měl Lukáš po odchodu jejího šéfdirigenta Vladimíra Aškenazyho (až na několik vystoupení se Zdeňkem Mácalem) zavře-

né, stejně tak na festivalu Pražské jaro. Provinční hudební kritici nadšením též nehýřili. Na malém českém trhu to znamenalo: akcie Lukáše jsou na nule. Kdybyste se před rokem zeptali průměrně kulturně vzdělaného občana na jméno Lukáše Vondráčka, pozvedl by jen obočí. Možná i proto se Lukáš mezitím odstěhoval do USA, tvrdě pracoval, koncertoval.

To, že se letos, ve svých bezmála třiceti letech, přihlásil do soutěže královny Alžběty v Bruselu, považované za tu největší z největších, bylo pro mnohé včetně mě překvapením. To, že Lukáš soutěž vyhrál, ale hlavně, JAK tu soutěž vyhrál, potvrdilo jeho fenomenální talent.“

Lukáše Vondráčka jsme fotili v šatně sólistů po jeho koncertě v pražském Rudolfinu

LUKÁŠI, jak vnímáš zájem o svoji osobu v Česku teď, po vítězství v soutěži královny Alžběty v Bruselu? Takový úspěch nemá v historii českých interpretů obdoby.

Začalo to nálepkou „zázračného dítěte“. To spouště lidí vadilo, ani mně samotnému to příjemné nebylo. Lidé se na mě už od začátku dívali skrz prsty. Pak následovalo období, kdy jsem se hledal, to jsem v Česku z koncertní poptávky zmizel prakticky nadobro a posledních osm let žiju v Americe. Teď je samozřejmě zájem o moji osobu enormní, kdybych chtěl, mohl bych hrát v Česku každý týden, přijde mi to až komické. Od naprosté ignorance až po obrovskou vlnu zájmu. Teď mluvím o pořadatelích. Trochu mě to mrzí. Ale já mám Česko moc rád...

Bárta: „Zájem pořadatelů často nedává žádnou logiku. I v případě muzikantů, co jsou zrovna „in“. Znáš to z vlastní zkušenosti...“

... logiku v tom ani nehledám, ale stejně... Korejský pianista Seong-Jin Cho, který vloni vyhrál Chopinovskou soutěž ve Varšavě (jedna z největších klavírních soutěží na světě; pozn. red.), se stal nejvyhledávanějším jménem na Googlu v Koreji, lidé stáli přes noc frontu na lístky na jeho koncert, prostě byl národní celebritou... Tady se mi o něčem podobném může jen zdát... neoslovila mě ani žádná česká nahrávací společnost...

Bárta: „Proč jsi šel téměř ve třiceti letech na bruselskou soutěž? Nebyl to zbytečný risk?“

Potřeboval jsem nový impuls. Navíc soutěž sledovalo na internetu asi osm set tisíc lidí. Říkal jsem si, že i kdybych nevyhrál, je to výborná reklama. Samotná soutěž byla strašně náročná, a hlavně dlouhá. Celý měsíc ve stresu, udržet koncentraci, to bylo opravdu vyčerpávající. Nejzajímavější byl týden před finálovým kolem, všechny (12 finalistů; pozn. red.) nás „zavřeli“ na zámek Waterloo, kde jsme se připravovali na finále, mimo jiné jsme se museli naučit soudobou skladbu s orchestrem a noty jsme dostali až na pokoj. Byli jsme odříznuti od světa, žádný internet, telefony, nic... hlídali nás pečlivě. Ale byli jsme dobrá parta, navzájem jsme si pomáhali, to bylo skvělé. Jenom nám velmi špatně vařili, tak jsme udělali několikrát vlastní cook-out. **Během soutěže jsi vypadal, jako by tě stres vybičoval k maximálnímu výkonu...**

Věděl jsem, že přišla šance a že ji chci dotáhnout. Teď bude těžké udržet si lačku. Hlavně proto, že to člověka stojí spoustu emocionální energie. Hodně tomu musím obětovat. Někdy přemýšlím, zda o to stojím...

Co je nejtěžší?

Obětoval jsem hudební kariéru sám sebe, vlastní osobnost. Vlastně toho o okolním světě moc nevím. Od malička jsem byl vypiplaný, jen jsem seděl a hrál a ostatní za mě všechno dělali. A pak, když mě vypustili do světa, nevěděl jsem o něm vůbec nic. Na nic jsem nebyl připravený. Víím, že můj talent je mimořádný... ale pořád nejsem na vrcholu. Je to těžké vysvětlit: jde o moje

JINÝM DĚTEM TLESKALI VESTOJE. NA MĚ BUČELI.

reakce v určitých situacích, o konfrontaci s různými lidmi... ale jo, za to za to stojí... vlastně určitě ano.

Bárta: „Dej tomu šanci, přeřepť to všechno. Pak bys toho litoval...“

Já si to taky myslím.

Kdy jsi začal vnímat hudbu?

Oba rodiče jsou učitelé klavíru a mou první vzpomínkou je takový malý koncertík v Opavě, kdy jsem měl bedničku pod nohama, protože jsem nedosáhl na pedály. Byly mi asi čtyři roky... Učili mě rodiče a pak, v Ostravě, když jsem byl větší, jsem občas bral konzultace tamních profesorů. Tehdy mi řekli, že ze mě nic nebude, že nejsem ten typ... **Bárta: „... no vidíš, mě posílali ještě ve čtrnácti letech na houslaře (smích).“**

... a pak, v osmi letech, jsem vyhrál mezinárodní mozartovskou soutěž Amadeus. To byl pro rodiče takový první impuls, aby to začali brát vážně.

Pro tebe taky?

Pro mě ani ne. Moc jsem nerozuměl tomu, co to znamená. Byl jsem takové to poslušné dítě, které dělá to, co mu řeknou. Když mě posadili do kouta a řekli: Zůstaň tam, tak jsem tam zůstal.

Bárta: „Někde v televizi jsem zaslechl, že jsi chtěl pořád cvičit, že jsi rodiče nutil, aby u tebe seděli osm hodin denně.“

Tak to vůbec nebylo. Rodiče sami pochopili, že je to potřeba. Táta dal na několik let dokonce výpověď v práci a měli to s mámou rozdělené tak, že se mnou střídavě cvičili

minimálně sedm osm hodin denně. Nastolili mi režim a já je poslouchal, ani to jinak nešlo. Do školy jsem nechodil, měl jsem individuální plán, abych mohl cvičit. **Přijde mi neuvěřitelné, že se ti rodiče na úkor své práce tolik věnovali. To je dnes naprosto výjimečné.**

...na druhou stranu, doplatila na to moje o čtyři roky mladší sestra. Pro ni nebyl vůbec prostor. Já jsem se sám sebe poslední dobou ptal, na kolik jsem si toho výjimečného talentu byl jako malý vědom... a vlastně pochybuji i o rodičích, nejsou prvořadí odborníci, nepohybují se v těch „nejvyšších“ hudebních sférách.

Měl jsi od začátku pocit, že hudba je něco, bez čeho nemůžeš žít?

Já nevím, asi jsem nad tím takhle neuvažoval, ale pochopil jsem rychle, že mi to jde velmi lehce, že se nemusím až tak moc snažit, abych se skladby naučil.

Radili se rodiče s někým, nebo tě učili intuitivně? Ty jsi nikdy necvičil stupnice ani etudy, vid?

Já jsem nikdy nic takového nehrál, hned velké skladby a to mě naučilo strašně moc, hlavně hudebně. **Bárta: „To je zajímavé, proslulá ruská nebo francouzská škola je vysloveně postavená na etudách, na druhou stranu Svatoslava Richtera vyrostl na hraní symfonických partit.“**

Já si totiž myslím, že hudba se naučit nedá. Můžeš strávit roky ve škole, zvládnout ta nejtěžší technická cvičení i pozpátku, to z tebe ale muzikanta neudělá... **Setkal ses v raném věku s nějakými negativními reakcemi okolí, pomluvami a závistí? Anebo jsi spíše cítil, že ti okolí fandí?**

Nepřející reakce byly hned od začátku, hodně to filtrovali rodiče. Tím, že jsem z Opavy, bylo těžké se prosadit v Praze. Na soutěžích se mi nedostávalo zrovna vřelého přijetí, dozvídal jsem se, že bych neměl poslouchat své rodiče, protože mi škodí. Jiným dětem tleskali vestoje a na mě bučeli. Naštěstí jsem to moc neprožíval.

Jak bys popsala vztah s rodiči?

Máme hezký vztah. Určitě mnohem lepší než třeba před deseti lety. Vlastně tím, že oba rodiče byli mými učiteli, neměli jsme ani možnost poznat se tolik jako lidé. Vztah, kdy řešíte pracovní stránku, vám zabere veškerý čas a s osobními věcmi nebyl prostor se světit. Na druhou stranu víím, že bez nich bych to nikdy nedokázal. Náš vztah se začal zhoršovat v době, kdy jsem jim řekl, že už o naši spolupráci ne-

OBĚTOVAL JSEM HUDEBNÍ KARIÉRU SÁM SEBE, VLASTNÍ OSOBNOST. VLASTNĚ TOHO O OKOLNÍM SVĚTĚ MOC NEVÍM.

Terezie Fialová a Lukáš Vondráček, přátelé, kolegové a konkurenti z dětských klavírních soutěží si spolu povídali pro *Reflex*

Lukáš šestnáctiletý

VŠICHNI JSME ZTUHLI...

Pamatuji si to jako dnes. Bylo mi dvanáct, seděla jsem v sále brněnské konzervatoře a poslouchala soutěžící mozartovského klání pro mladé klavíristy. Chvilkami zaujatě, chvilkami vůbec, vzpomínám si, že na stropě byla taková zajímavá světla a já je měla už nesčetněkrát spočítaná... a najednou přišel, vlastně skoro přiběhl na pódium menší brýlatý kluk, energicky se uklonil a začal hrát. V tu chvíli jsme všichni ztuhli. Bylo to neuvěřitelné a tolik odlišné od všech předešlých výkonů. Ta energie, technika, zralost, hbitost rukou a obrovská horlivost a zaujetí... nebylo pochyb, že slyšíme něco výjimečného.

Terezie Fialová, klavíristka, Praha 2016

stojím. To mi bylo osmnáct. Hlavně pro mého tátu to bylo těžké. **V té době jsi pracoval úplně sám?**

Já se chtěl za každou cenu osamostatnit. Zpětně víím, že to bylo moje nejtěžší období. Dnes to hodnotím jako ztracené roky. Hledal jsem sám sebe, neměl jsem to v hlavě srovnané. Chtěl jsem mít svůj život a zároveň jsem nevěděl, co si s ním počít. Možná to bylo také tím, že jsem nikdy nebyl v revoltě proti rodičům jako jiné pubertální děti, a asi to přišlo později a tímto způsobem. Moc jsem necvičil a bylo mi to jedno. Na osmnáctiletého člověka jsem toho měl za sebou strašně moc, hrál jsem s nejslavnějšími orchestry, dirigenty a na místech, kam se mnohdy nedostane ani zralý hudebník (*Petrohradská filharmonie, americké turné s Českou filharmónií, debut v newyorské Carnegie Hall, koncert v Royal Festival Hall v Londýně, NHK Tokio atd.; pozn. red.*). Myslíím, že to nebyl přirozený vývoj. Nevěděl jsem, zda mě to naplňuje. Potřeboval jsem najít svoji cestu, a tak jsem si řekl – to mi bylo dvaadvacet –, že přestanu tápat a postavím se k tomu čelem. Odjel jsem do amerického Bostonu a začal studovat na New England Conservatory of Music ve třídě profesora Hung-Kuan Chena.

Bárta: „Proč ses rozhodl zrovna pro tuto školu?“

Já jsem původně uvažoval o studiu na Curtisově institutu ve Filadelfii, ale slyšel jsem, že je tam

hrozně konkurenční a soutěživé prostředí, a já soutěže nemám rád... Bostonská škola patří mezi pět nejlepších škol v Americe a prostředí je tam velmi tvůrčí a vlastně docela pohodové. S mým profesorem jsme měli moc hezký vztah. Pochází z Číny a jeho vztah k hudbě je velmi filozofický, což mi vyhovovalo. Dlouhé hodiny jsme sedávali u něj doma u čaje a rozebírali hudbu z mnoha úhlů, ale nejen to, třeba taky energetické zóny v těle. Přinutil mě k uvažování nad mnoha věcmi. Přesně to jsem potřeboval. **Zajímalo by mě, jak snášíš současný, snad až přílišný důraz „image“ umělců.**

Na jednu stranu to chápu, asi se mi líbí, když mám z umělce také vizuální zážitek, ale rozhodně to není důvod, proč jít na koncert. **Bárta: „Ale dnes se od vzhledu odvíjí i kariéra. Pro postaršího dirigenta je příjemné strávit měsíční turné po boku krasavice s dekoltem, to chápu docela dobře. Erotika prodává, ať už je to šampon, pivo, nebo Beethoven.“** V našem povolání je nesmírně obtížné udržet se na uzdě, najednou je kolem vás tolik lidí, kteří vás poklepávají po rameni a říkají, jaký jsi génius. Je tomu velmi snadné podlehnout. Přirovnal bych to k pocitu nadvlády diktátora. Pokud se člověku podaří svou hrou ovládnout dvoutisícové publikum, je to velmi nakažlivé a může ho to úplně zničit. ❏